

Kirjallinen kysymys KK 111/2022 vp

Saara Hyrkkö vihr ym.

Kirjallinen kysymys seksuaali- ja lisääntymisterveyden turvaamisesta sekä sukupuolistuneen ja seksuaaliväkivallan uhrien tukemisesta Ukrainassa

Eduskunnan puhemiehelle

Sota on monella tavalla inhimillinen tragedia. Kun rauha järkkyy, lukemattomat ihmiset menettävät henkensä, läheisensä, kotinsa ja luottamuksensa tulevaan. Näin tapahtuu Ukrainassa nyt.

Sodan pitkittyessä ja raaistuessa myös humanitaarinen kriisi syvenee hetki hetkeltä. Kriiseissä sukupuolistunut ja seksuaaliväkivalta lisääntyy lähes poikkeuksetta. Näin on tapahtunut myös Ukrainassa siitä asti, kun Venäjä miehitti Krimin niemimaan vuonna 2014 ja taistelut Ukrainan itäosissa käynnistyivät.

Jo vuonna 2019 kolme neljäsosaa ukrainalaisnaisista kertoi YK:n erikoisraportoijalle kohdanneensa väkivaltaa, kaksi kolmesta nimenomaan seksuaaliväkivaltaa. Lähisuhde- ja seksuaaliväkivallassa on uhrien haastattelujen ja poliisiraporttien sekä auttavien puhelimiten valossa nähty 76 %:n kasvu Donetskissa ja 158 %:n kasvu Luhanskissa viimeisten kolmen vuoden aikana.

YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA on kertonut sukupuolistuneen väkivallan räjähdysmäisestä kasvusta Venäjän aloitettua täysmittaisen sodan Ukrainassa. Seksuaalista väkivaltaa käytetään myös painostuksen välineenä. Väkivaltaa kohdistetaan sekä miehiin että naisiin. Yleisimpiä väkivallan muotoja ovat raiskaus tai sillä uhkailu, pakotettu alastomuus ja seksuaalisävytteinen kidutus. Myös lapsia on uhkailtu seksuaaliväkivallalla.

Stigman, uhrien syyllistämisen ja viranomaisten vähättelevien asenteiden takia väkivaltaa kokeiden on hyvin vaikea saada apua. Kriisialueilla sairaanhoitopalvelut ovat merkittävästi vähentyneet, jopa järjestöjen apuverkostot hupenneet ja oikeutta on lähes mahdotonta saada. Uhreille tarkoitettuja turvakoteja on tuhoutunut Venäjän hyökkäyksissä.

Kattavat seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut, mukaan lukien sukupuolistuneen ja seksuaaliväkivallan vastustaminen, ovat myös sodassa elämän ja kuoleman kysymys. Naiset eivät lakkaa synnyttämästä tai ole suojassa väkivallalta, vaikka olisi sota. Joidenkin paikallisten järjestöjen lisäksi YK:n seksuaali- ja lisääntymisterveysjärjestö UNFPA on paikalla Ukrainassa ja mahdollistaa muun muassa turvallisia synnytyksiä, vastasyntyneiden hoitoa ja turvakoteja, joissa tarjotaan myös psykosiaalista tukea ja lääkärin palveluja väkivallan uhreille.

Kirjallinen kysymys KK 111/2022 vp

Suomi on kohdistanut Ukrainaan humanitaarista apua, joka tulee todelliseen tarpeeseen. Tässä akuutissa tilanteessa tarve on kuitenkin tähän asti myönnettyjä tukia suurempi. Olisi luontevaa, että Suomen humanitaarinen tuki Ukrainalle olisi suuruusluokaltaan samaa mittaluokkaa esimerkiksi Ruotsin kanssa. On ensiarvoisen tärkeää, että Ukrainassa toimivien, elämää pelastavia palveluita tarjoavien järjestöjen työ voi jatkua erittäin vaikeista olosuhteista huolimatta.

Hallitusohjelmassa ja ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa hallitus on sitoutunut edistämään Suomen ulkopoliitikassa ja kehitysyhteistyössä naisten, tyttöjen ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia sekä naisten asemaa rauhanvälitystyössä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus kohdistaa Ukrainaan lisää humanitaarista apua erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyden, sukupuolistuneen ja seksuaaliväkivallan ehkäisyn ja uhrien auttamisen varmistamiseksi sekä näihin asioihin keskittyneiden järjestöjen toiminnan turvaamiseksi?

Helsingissä 11.3.2022

Saara Hyrkkö vihr
Saara-Sofia Sirén kok
Mirka Soinikoski vihr
Merja Kyllönen vas
Eva Biaudet r
Veronika Honkasalo vas
Mai Kivelä vas
Inka Hopsu vihr
Kristiina Salonen sd